

Žatva 2026 plná výziev

Po extrémne suchých mesiacoch prichádza skorší zber aj cenová neistota.

Tohtoročná žatva sa na Slovensku začala skôr, než bývalo v minulosti zvykom. Mimoriadne teplá jar, najsuchší apríl od roku 1881, nadpriemerné teploty počas mája a dlhodobý, niekoľkomesačný deficit zrážok urýchlili vegetačný vývoj obilnín aj repky. V najteplejších oblastiach južného a juhozápadného Slovenska vyrazili prvé kombajny do polí.

Skorší začiatok žatvy však nie je dôvodom na veľký optimizmus. Rok 2026 sa zaradí medzi najsuchšie pestovateľské sezóny posledných rokov a poľnohospodári upozorňujú, že predčasné dozrievanie plodín nie je znakom dobrej úrody, ale prejavom stresu rastlín spôsobeného nedostatkom vlhky.

Po sérii extrémov - od nedostatku zimnej vlhky v podobe snehu, cez jarné suchu, cez jarné mrazy až po lokálne intenzívne dažde - vstupujú pestovatelia do rozhodujúceho obdobia s otázkou, aké budú konečné úrody a do akej miery trhové ceny dokážu kompenzovať rastúce náklady na výrobu.

Sucho sa stáva novou normou

Slovenské poľnohospodárstvo sa už niekoľko rokov prispôbuje meniacej sa klíme. Dlhodobé pozorovania potvrdzujú rast priemerných teplôt, častejší výskyt tropických dní, nerovnomerné rozloženie zrážok a čoraz častejšie obdobia pôdneho sucha. Príroda a všetko v nej je v strese vrátane hospodárskych zvierat.

Práve jar 2026 ukázala, že problémom už nie je len celkové množstvo zrážok, ale aj ich rozloženie počas vegetačného obdobia. Viaceré regióny zaznamenali niekoľkotýždňové obdobia bez významnejších zrážok. Dažde, ktoré prišli, mali často charakter krátkych a intenzívnych búrok, pri ktorých voda z polí rýchlo odtiekla a nestihla vsiaknuť do hlbších vrstiev pôdy. Rýchle zmeny aj z hľadiska intenzity pôdneho sucha, doslova v priebehu pár dní, sú tiež toho dôkazom.

Nedostatok vlhky sa prejavil naprieč celým Slovenskom. Obilniny vytvorili nižší počet produktívnych odnoží, skrátilo sa obdobie nalievania zrna a rastliny ukončili vegetáciu skôr.

Sucho aj v okolitých krajinách

Podobný vývoj sledujú aj okolité krajiny. Výrazné sucho zasiahlo napríklad Maďarsko, kde odborníci upozorňujú na kritický nedostatok pôdnej vlhky najmä v nižších nadmorských výškach. V niektorých oblastiach chýba v pôde viac ako 100 milimetrov vody.

Historicky suchú jar zaznamenala aj Česká republika. Podľa tamojších meteorológov boli zrážkové úhrny v marci a apríli najnižšie od roku 1961, pričom v niektorých regiónoch spadla len tretina obvyklého množstva zrážok.

"Nedostatok vody v pôde sa stáva chronickým problémom, s ktorým sa českí poľnohospodári stretávajú čoraz častejšie. Aktuálne dáta potvrdzujú, že situácia nie je dobrá ani v tomto roku. Kvôli minimálnej snehovej pokrývke a nedostatku zrážok počas zimy sa pôda na jar nemá ako prirodzene zásobiť vodou. Tá potom zásadne sezóny. Poľnohospodári síce môžu dopĺňať vodu prostredníctvom závlah, ide však o finančne veľmi náročné riešenie. Pozitívny signál, samy o sebe však dlhodobý deficit vlhky nevyriešia a ďalší vývoj bude závisieť od počasia v najbližších týždňoch.

Sucho pritom neznamená iba pomalší rast plodín. Rastliny sú oslabené a náchylnejšie k ďalším stresovým faktorom, ako sú škodcovia alebo jarné mrazy. Ovocinári už teraz odhadujú škody vo výške 1- 1,5 miliardy českých korún v dôsledku aprílových nočných mrazov, ktoré zasiahli kvitnúce stromy, najmä čerešne, višne a jablone, miestami aj marhule a broskyne.

Situáciu ďalej komplikujú obmedzenia v oblasti prípravkov na ochranu rastlín, za ktoré často neexistujú adekvátne náhrady. Škodcovia si navyše postupne vytvárajú rezistenciu voči zostávajúcim povoleným prostriedkom. Kombinácia týchto faktorov vedie k tomu, že porasty nevzchádzajú a nevyvíjajú sa tak, ako by bolo potrebné, čo sa môže výrazne prejsť na výnosoch aj celkovej tohtoročnej úrode", opisuje priebeh jari v Českej republike hovorkyňa Agrárnej komory ČR Barbora

Pánková.

Rakúsko a časť Balkánu síce zaznamenali lokálne zlepšenie vlhových pomerov, no odborníci upozorňujú, že extrémne výkyvy počasia sa v strednej Európe stávajú pravidlom, nie výnimkou.

Očakávaná od žatvy sú opatrné

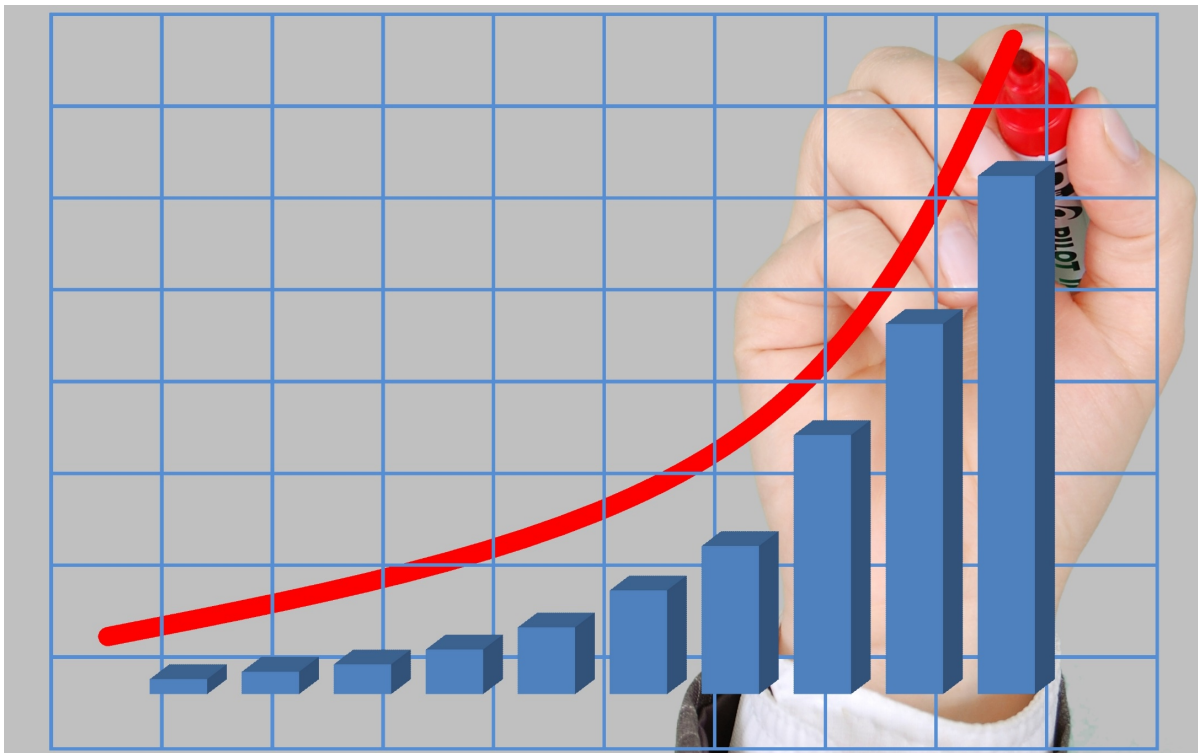
Konečné výsledky žatvy na Slovensku bude možné hodnotiť až po ukončení zberu, už dnes je však zrejmé, že medzi regiónmi budú výrazné rozdiely.

Pestovatelia očakávajú pri obilninách priemerné až podpriemerné úrody. Veľmi závisieť bude od konkrétnej lokality, typu pôdy a množstva zrážok, ktoré jednotlivé oblasti dostali počas jari.

Lepšie vyhliadky majú podniky hospodáriace na pôdach s vyššou schopnosťou zadržiavať vodu alebo tie, ktoré investovali do pôdoochranných technológií. Naopak, najväčšie straty predpokladajú poľnohospodári z oblastí s dlhodobým vlhovým deficitom. Predčasné dozrievanie plodín môže priniesť nižšiu kvalitu zrna.

Výsledky žatvy ovplyvnia aj nasledujúce týždne. Vysoké teploty (meteorológovia avizovali horúce počasie napríklad v závere druhého júnového týždňa) môžu urýchliť zber, no intenzívne búrky sprevádzané krupobitím by mohli spôsobiť ďalšie škody.

Trhy pod drobnohľadom

Poľnohospodári vstupujú do žatvy v čase, keď ceny komodít mimoriadne citlivo reagujú na akékoľvek výkyvy geopolitického charakteru. Na ceny komodít už mesiace vplýva aj situácia v oblasti Blízkeho východu. Hormuzský prieliv, cez ktorý prechádza významná časť svetových dodávok ropy a skvapalneného zemného plynu, zostáva jedným z najcitlivejších geopolitických bodov a momentálne celý svet bude sledovať, akú budúcnosť bude mať dohoda medzi Iránom a USA o ukončení vojny na Blízkom východe.

Pre slovenských poľnohospodárov to znamená, že okrem počasia musia sledovať aj geopolitický

vývoj, ktorý dokáže v priebehu niekoľkých dní výrazne zmeniť ekonomiku pestovania.

Adaptácia už nie je voľbou

Meniace sa klíma núti poľnohospodárov meniť zaužívané postupy. Adaptácia na nové podmienky si vyžaduje investície, čas aj systémové riešenia.

Čoraz viac podnikov využíva pôdoochranné technológie, minimalizáciu obrábania pôdy či precízne poľnohospodárstvo. Rozširuje sa používanie medziplodín, ktoré pomáhajú zlepšovať štruktúru pôdy a zadržiavať v nej vodu.

Poľnohospodári zároveň hľadajú odolnejšie odrody plodín, upravujú osevné postupy a menia termíny sejby. Rastie význam organickej hmoty v pôde, budovania krajinných prvkov a opatrení na zadržiavanie vody v krajine.

Stále častejšie sa hovorí aj o potrebe obnovy a budovania závlahových systémov. Bez dostatku vody bude pestovanie niektorých plodín v najsuchších oblastiach čoraz náročnejšie a priam nemožné.

Odborníci sa zhodujú, že budúcnosť poľnohospodárstva nebude závisieť len od schopnosti vyprodukovať dostatok potravín, ale aj od schopnosti reagovať na čoraz častejšie klimatické extrémny. Monitoring sucha, predpovedné modely a systémy včasného varovania sa stávajú nevyhnutnou súčasťou moderného hospodárenia.

Rozhodujúce budú najbližšie týždne

Žatva 2026 bude skúškou odolnosti slovenského poľnohospodárstva. Skorší nástup kombajnov síce umožní rýchlejší zber, navyše, pokiaľ nebude pršať, môže byť žatva plynulá, no zároveň pripomína, že klimatické podmienky sa menia rýchlejšie, než boli pestovatelia zvyknutí.

Výsledok sezóny bude závisieť od kombinácie viacerých faktorov - počasia počas zberu, kvality úrody, vývoja cien na burzách, obchodnej taktiky pestovateľov aj geopolitickej situácie vo svete.

Isté je len jedno: extrémne suché roky už nemožno považovať za výnimočné. Stávajú sa novou realitou, na ktorú sa bude musieť prispôbiť celé slovenské poľnohospodárstvo.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora spúšťa pravidelný každoročný monitoring žatevných prác. Aktuálne údaje o priebehu žatvy bude získavať od svojich regionálnych komôr po celom Slovensku.

Názory na žatvu 2026

Tomáš Volkai, predseda Regionálnej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Trebišov:

„Nemáme veľké očakávania. Porasty u nás aj v polovici júna ešte stále dozrievajú, jačmeň je súci na zber až o týždeň. Ostaté plodiny nebudú ďaleko utekať od riadneho termínu zberu. Zrážky padli, ale osobne si myslím, že pomohli len málo. Zrná sú menšie, ale uvidíme až pri kombajne, ako to v tomto roku vymyslela príroda. Vieme, že rekordy v tomto roku padať nebudú, ale veríme, že sa dostaneme aspoň na priemerné žatevné výsledky.“

Miroslav Straka, agronóm, FirstFarms Mast stupava a.s.: „Skorý začiatok žatvy naznačuje, že nebudú rekordné úrody. Nie je to priaznivý začiatok. Porasty sú redšie, veľa odnoží vyschlo, sú menšie klasy. Keďže asi nepríde k prirodzenému dozrievaniu zrna, ale rýchlemu vysušeniu a obilie zahorí, zníži sa objemová hmotnosť zrna a kvalita. V našej oblasti máme asi o 40% menej zrážok, ako je priemer od začiatku tohto roka do polovice júna. Hodnotíme to ako jeden z veľmi extrémnych rokov, ktorý poznačilo nielen sucho, ale aj ceny, ktoré už vlani začali klesať. Je tu kombinácia očakávanej nižšej úrody, nižších cien komodít a vyšších vstupov. Zvýšila sa cena pohonných hmôt, cena hnojív ide hore. Tento rok tak bude pre poľnohospodárov určite z tých ťažších.“

Martin Švajda, predseda Regionálnej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Trenčín:

„U nás majú porasty kvôli suchu problém s nalievajú zrna do klasu, klasy sú akoby prázdne. Jačmene dozrievajú, tie pôjdu určite prvé, potom repky a pšenice. Úroda bude určite menšia, no snád sa dostaneme aspoň k priemeru. Uvidíme, ako zareagujú výkupné ceny, aby sme úrodu mohli čo najlepšie predať, keďže všetky náklady stúpajú - hnojivá, osivá, chémia a k tomu dopady konsolidácie. Situáciu však musíme prijať takú, aká je. Vlani bola nakoniec krásna úroda, desať rokov sme nemali také výsledky. Teraz bude iná žatva. Očakávame výpadky medzi 20-30% oproti minulému roku.“